

Rurban region så här långt – återblick workshop 1 och 2

Nils Björling och Magnus Fredricsson

Mångfald av perspektiv

Nils inledde:

– Grundtanken med Rurban region är att problematisera hur dagens planering i stor utsträckning utgår från ett urbant tolkningsföreträde. Det gör att utvecklingen snävas åt mot färre målbilder istället för att öppnas upp mot en mångfald av olika alternativ. Det rurbana erbjuder en ny horisont där fler perspektiv än det urbana inkluderas.

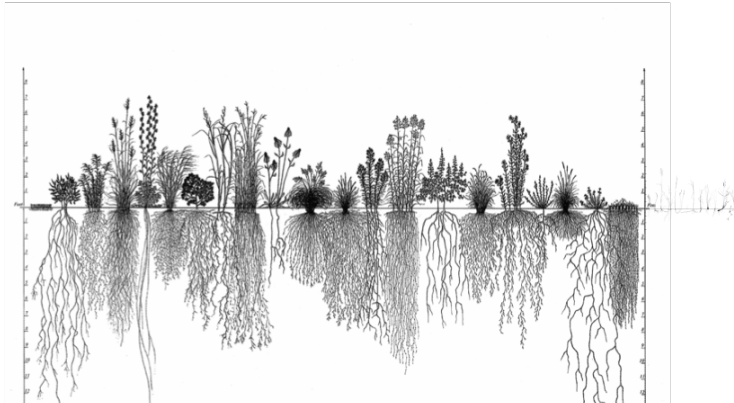
– Ni känner till bilden av olika typer av gräs på den amerikanska prärien, som jag visat förut. Gräsen har olika egenskaper, förutsättningar och potential. Överfört i en regional kontext kan man säga att olika delar av en region bidrar till den regionala utvecklingen på olika sätt. Det kan behövas en mer differentierad insats än att endast satsa på de som för närvarande framstår som tillväxtmotorer.

– Till bilden har jag lagt olika svenska gräs. Det ser lite tunt ut, men även där syns mångfalden. De har olika längd, höjd och djup på sina rötter. Årlig

återkommande plöjning på en svensk åker reducerar djupet på rötterna. Redan mitt i sommaren förra året var gräsen ganska vissna på grund av torkan.

– Hållbar utveckling kan ses som förmågan att hantera förändring och säkerställa förmåga att omorganisera samhället i förhållande till nya möjligheter och nya hot.

Vad har vi gjort tidigare?

– Vi har haft föreläsningar som diskuterat hur normer påverkar planeringen och formas inom planeringen. Vi har pratat om hur förståelsen av begrepp som urbant och ruralt, stad och land och region är under förändring och ser olika ut i olika kontexter.

Malin Rönnblom: Problematiserade hur vi använder språket. Hur vi beskriver olika typer av geografier får direkta konsekvenser. I svenska policydokument konstruerar vi ofta landsbygden som städernas utsida. Säger vi då att staden är den framgångsrika, tenderar landsbygden att framstå som det motsatta. Inom planering formulerar vi dessutom ofta ett problem vi sedan löser. Under ganska lång tid har vi skrivit fram landsbygden som ett problem, utifrån givna idéer om tillväxt och samhällets sociala, tekniska och kulturella utveckling. Det får konsekvenser för hur vi tänker kring planering och utveckling.

Martin Henning: Belyste att vi måste se frågan om stad-land i ett längre tidsperspektiv. Den epok vi befinner oss i just nu är inte för alltid given. Vi har ett handlingsutrymme att forma den framtid vi eftersträvar. Det finns risk för att

nuvarande rationalitet leder till vad vi på första workshopen pratade om som anorektisk specialisering.

Lukas Smas: Belyste vad planeringen är och kan vara, planeringsverktyg och olika begrepp. Orden kan betyda och tolkas olika beroende på vilken sektor vi arbetar inom och vilket perspektiv vi har. Det är viktigt att vi känner till det för att förstå varandra rätt. En central fråga är vem som tjänar och vem begränsas av den planering som pågår.

Elisabeth Wollin Elhouar: Talade om att något som är hållbart i ett perspektiv kanske inte är det i ett annat. Vi behöver därför en mångfald av perspektiv för att belysa frågeställningarna vi ska hantera. Hållbar utveckling kräver därmed flera olika typer av åtgärder.

– Det finns en risk att en dominerande strukturell och ekonomisk förutsättning begränsar synen på till exempel landsbygden och samtidigt att vi ibland utgår från föreställningar som inte visar sig stämma.

Nina Bjerke: Talade om att vi behöver kombinera tre "ben" för att hantera utmaningar: kunskap, verklighetsförankring och strategier. Dessa gemensamt skapar utveckling. Vi kan inte ta bort något av dem. Vi behöver därför olika sätt att analysera och kartlägga en region för att få klarhet i hur verkligheten verkligen ser ut. Det har ni också beskrivit i hemuppgifterna.

– Det här ställer nya krav på hur vi, som ni visar på i hemuppgifterna, kartlägger och förstår den regionala kontexten, utifrån aspekter så som stad och land och olika centra och periferier. Det handlar också om vilka institutionella förutsättningar som finns att tänka på ett annat sätt.

Förstå saker ur olika perspektiv

– Vi måste förstå saker ur olika perspektiv. Ett sätt som hjälpt mig att hantera det i en geografisk kontext är att vrida och vända på vad vi menar med "rum".

De senaste åren har jag utgått från en teoretisk modell utvecklad av David Harvey, marxistisk geograf. Han har undersökt hur kapital och marknader skapar en ojämlik geografisk utveckling. Han delar upp rum och geografi i tre aspekter:

Den absoluta: Det vi kan mäta och väga (det jag som arkitekt kan rita i en CAD-ritning). Hur långt eller brett det här rummet är och vilken temperatur det har.

Den relativa: Vi har olika förståelse av det absoluta beroende på vilka vi är. En treåring skulle uppfatta rummet vi sitter i nu som en labyrint på grund av alla borden, beroende på hur snabbt vi rör oss blir rummets bredd i meter olika långt.

Det relationella: Vilken mening vi ger rummet och vilken diskurs eller berättelse vi skriver in i det spelar roll för dess betydelse (vilket Malin Rönnblom talade om). Beskriver vi något som framgångsrikt respektive problematiskt förändrar vi meningen, även om vi inte bygger om det fysiskt. Samtidigt är det relationella rummet relativt. Det här rummet betyder olika saker beroende på om vi till exempel har varit här förut eller om vi har minnen eller särskilda framtidsvisioner för en plats.

– Detta vidgar verktygslådan vi har att jobba med när det gäller regional planering och utveckling. Det handlar inte bara om att rita om den fysiska miljön, utan också om att förstå vilket språk och problemställningar vi använder, och förstå de relativa aspekterna. Avståndet mellan Stockholm och Göteborg är absolut i antal kilometer, men kopplingen dem emellan förändras beroende på om man har råd att åka X2000 eller tar ett långsammare tåg.

Magnus:

Sex teman

Vi har gjort en tillbakablick i allt material från lärprojektet och utifrån föreläsningar, hemuppgifter, diskussioner och utcheckningar sammanställt sex teman/frågeställningar. Till viss del överlappar de varandra.

Planeringens utrymme – demokratiska processer

- Hantering av målkonflikter mellan sär- och allmänintressen
- Markanvändning
- Demokrati och medinflytande, medskapande
- Politik och icke-politik
- Rumsliga processer i olika skalor.

Vem får komma till tals och hur skapar vi strukturer för det? Vilken är politikens roll och vad händer när den blir icke-politisk?

Kompetensförsörjning

- Utbildning – livslångt lärande
- Formell – icke-formell kompetens
- Matchning
- Forskning och tillämpning av den

En kombination av kort och lång sikt. Vi behöver lösa akut personalbrist inom vissa verksamheter och ska samtidigt få ihop ett långsiktigt strategiskt arbete för

att hantera utbud och efterfrågan på svenska arbetsmarknaden. I det rurba perspektivet finns ett lager till – kompetensförsörjningen är en extra stor utmaning i vissa geografier. I till exempel storstäderna är bostadsbrist och svårigheter få tag på folk.

Välfärdsproduktion

- Automation
- Relation
- Skola, vård, omsorg
- Transfereringssystem och sociala skyddsnet

Hur ska skola, vård och omsorg fungera? Vi står inför en betydande digitalisering och automatisering, i välfärdsproduktionen. Välfärdsproduktionen går att automatisera men kommer alltid att behöva innehålla en relation. En lärare behöver möta en elev. En demenssjuk behöver möta en annan människa.

Tillgänglighet – infrastruktur och kollektivtrafik

- Mobilitetstjänster
- Transportsystem
- Gods och logistik
- Funktionell geografi

Hur ska vi med hjälp av infrastruktur, kollektivtrafik och mobilitetstjänster skapa tillgänglighet till arbete, studier och det goda livet?

Tillväxtgenerering

- Värdekedjor
- Branscher
- Affärsmodeller
- Företagande
- Samhälls-entreprenörskap

Hur ska vi skapa tillväxt? Vilket mål och inriktning ska vi ha? Om vi har fokus på att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt, och ökad BNP, skapar det en sorts rumslig utveckling och samhälle. Är vi i stället inriktade på till exempel utförsskidåkning skapar det ett annat samhälle. Ska vi bestämma vad det goda samhället ska innehålla och låta BNP bli var det vill? (Klas Eklund).

Samhällskontraktet

- Ansvarsfördelning mellan individ och samhälle

- Statens ansvar för regionernas utveckling
- Regionernas ansvar för lokal utveckling
- Centraliteter och periferier
- Normer och deras påverkan

Detta är ett metatema. Alla utmaningar vi står inför i det rurba tänkandet handlar om vad samhället lovar och kräver av individen och vad individen kräver av och lovar samhället. Vad betyder en politisk utsaga som "Hela Sverige ska leva"? Eller "det goda livet"?

Fråga från deltagarna

Varför berör inget tema ekologiska och rekreativa värden kopplat till livskvalitet?

– Vi har inte pratat om det på de två tidigare träffarna, därför är det inte med. Vi uppmuntrar till att undersöka detta under dagens övning.

